

Nazwa przedmiotu		Historia filozofii starożytnej	
Nazwa jednostki prowadzącej przedmiot		Instytut Filozofii	
Kod przedmiotu			
Studia			
Kierunek studiów		Poziom kształcenia	Forma studiów
Filozofia		Studia pierwszego stopnia	stacjonarne
Rodzaj przedmiotu		podstawowy	
Rok i semestr studiów		Rok I, semestr I	
Imię i nazwisko koordynatora przedmiotu			
Imię i nazwisko osoby prowadzącej (osób prowadzących) zajęcia z przedmiotu			
Cele zajęć z przedmiotu			
<p>Wykłady mają na celu zapoznanie studentów z historią filozofii antycznej, głównymi współczesnymi paradygmatami interpretacyjnymi, najnowszymi opracowaniami dotyczącymi antycznej filozofii oraz z metodami stosowanymi we współczesnych badaniach historycznych. Zadaniem wykładów jest także uwrażliwienie studentów na różnice kulturowe, dostarczenie im intelektualnych narzędzi, umożliwiających rozumienie starożytności, tzn. odmienności systemów wartości, rozumienia filozofii, różnic mentalnych, religijnych, odmiennego widzenia świata.</p> <p>Celem ćwiczeń jest zapoznanie studentów z kanonem literatury filozoficznej antyku oraz wykształcenie umiejętności czytania, interpretowania i analizowania tekstów źródłowych oraz opracowań dotyczących filozofii antycznej, formułowania własnego stanowiska i jego uzasadniania, dyskusowania z innymi stanowiskami.</p>			
Wymagania wstępne		Student powinien dysponować szczegółową wiedzą na poziomie liceum a także prezentować umiejętność pracy z tekstem literackim i naukowym.	
Efekty kształcenia		<p>student po odbyciu kursu z Historii filozofii starożytnej:</p> <p>Wiedza:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1/ rozumie znaczenie i specyfikę (przedmiot i metoda) historii filozofii starożytnej w ramach nauk humanistycznych (K_W02) 2/ rozumie i właściwie stosuje podstawowe terminy filozofii antycznej (K_W03) 3/ identyfikuje i definiuje główne stanowiska filozoficzne i szkoły, jakie występowały w starożytności (K_W07) 4/ ma wiedzę o współczesnych paradygmatach interpretacyjnych dotyczących filozofii antycznej (K_W08) <p>Umiejętności:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1/ opracowuje problemy i prezentuje wnioski dotyczące głównych zagadnień antycznej filozofii (K_U01) 2/ samodzielnie zdobywa wiedzę dotyczącą filozofii starożytnej (K_U02) 3/ poprawnie stosuje terminologię (K_U05) 	

	<p>4/ potrafi przytaczać poglądy antycznych autorów i ma świadomość ich wagi (K_U11)</p> <p>Kompetencje społeczne: 1/ akceptuje potrzebę ciągłego pogłębiania swej wiedzy (K_K01)</p>
Forma(y) zajęć, liczba realizowanych godzin i sposób ich realizacji	
Wykład – 30 godz.; ćwiczenia audytorjne – 30 godz.; realizowane w pomieszczeniach dydaktycznych UR	
Treści programowe	
<p>A/ problematyka wykładów:</p> <p>W1. Narodziny filozofii w Grecji (2 godz.) Omówienie znaczenie słowa „philosophia” i jego historii (w jakim sensie pojawia się ono u Herodota, Tukidydesa, w anegdocie o Pitagorasie i jakie znaczenie nadał mu ostatecznie Platon). Jaki zmieniał się wizerunek filozofa w antyku i ideał filozoficznego życia. Kulturowe źródła filozofii w Grecji: mądrość innych ludów a nauka Greków; racjonalizm i zmysł obserwacyjny Hellenów; specyfika greckiej religii. Zachowane antyczne definicje filozofii. Mentalność starożytnych Greków (potrzeba porządku, cykliczne pojmowanie czasu, silna onomatopeiczność języka greckiego, tworzenie się terminologii filozoficznej). Problem ograniczoności źródeł historycznych.</p> <p>W2. Jońska filozofia przyrody (2 godz.) Co było przedmiotem <i>peri physeos historia</i>. Poglądy Talesa, Anaksymandra i Anaksymenesa, ich przypuszczalne źródła i późniejsze interpretacje. Znaczenie najstarszych pojęć filozoficznych: <i>physis</i> i <i>arche</i>.</p> <p>W3. Pitagoras i związek pitagorejski Tzw. „złota legenda” i problem wiedzy o wczesnym pitagoreizmie (teza W. Burghardta). Doniesienia o życiu i działalności Pitagorasa oraz o życiu w związku pitagorejskim. Religijne przekonania i zwyczaje pitagorejczyków; pitagoreizm jako odłam ruchu orfickiego. Wczesna kosmologia pitagorejczyków (wizja kosmosu i jego narodzin) i tablica przeciwieństw (dualizm zasad). Szkoła medyczna Alkmeiona; odkrycia w dziedzinie harmoniki i matematyki, heliocentryzm. Filolaos i filozoficzny pitagoreizm V w. p.n.e.: pitagorejska nauka o zasadach oraz teza „całe niebo jest harmonią i liczbą”.</p> <p>W4. Problem ruchu i zmiany w filozofii przedplatońskiej (2 godz.) A/ Heraklit: „ciemny” styl Heraklita a problem języka filozofii (teza Ch. Kahna o zagęszczeniu lingwistycznym); koncepcja Logosu – kosmicznego prawa utożsamianego z ogniem; wariabilizm i dynamizm oraz opisujące je metafory. B/ Eleaci: religijna forma i metodologiczna treść poematu Parmenidesa; ścieżka prawdy („że jest”) i ścieżka fałszu („że nie jest”), czyli problem źródeł wiedzy. Cechy bytu wg Parmenidesa i ich uzasadnienie;</p>	

traktat Zenona - jego cel i metoda; argumenty przeciw wielości i ruchowi; współczesne interpretacje paradoksów Zenona; Melissos i „fizyczna” interpretacja eleatyizmu; szkoła megarejska i jej paradoksy.

W5. Pluraliści i atomiści (2 godz.)

Pluralizm i atomizm jako konsekwencja i interpretacja twierdzeń Parmenidesa. Teza pluralistów: zmienność świata jest skutkiem wielości zasad. Empedokles i jego teoria czterech elementów. Anaksagoras i koncepcja *homoimerii* oraz Umysłu. Leukippos jako twórca teorii atomistycznej - źródła i założenia teorii (paradoks istnienia próżni). Cechy atomów i Demokrytejska nauka o poznaniu jasnym i ciemnym; polemika z relatywizmem. Etyka Demokryta – jej tezy i gnomiczna forma.

W6. Ruch sofistyczny (2 godz.)

Antyczny i współczesny spór o znaczenie sofistów w filozofii greckiej (W. Jaeger i O. Gigon). Polityczne przyczyny narodzin sofistyki: sukces ateńskiej demokracji, specyfika ateńskiego ustroju (czym różnił się od współczesnych). Kim byli sofiści i co ich łączyło. Protagoras: koncepcja *arete politike* i natury ludzkiej jako *dynamis*, znaczenie tezy „człowiek miarą rzeczy”, relatywizm w traktacie *Dissoi logoi*, koncepcja umowy społecznej. Gorgiasz: istota i cele retoryki, traktat *O niebycie*. Problem „natura a umowa” w sofistycznych teoriach prawa (Trazymach i Kalikles). Sofistyczne „oświecenie” – jego blaski i cienie (Antyfont, Kritias, Eurypides, Tukidydes).

W7. Sokrates (3 godz.)

Tzw. kwestia sokratejska – różnice w *testimoniae socraticae*, dialog sokratyczny jako gatunek literacki (teza Ch. Kahna o pseudo-biograficznym charakterze *logoi sokratikoi*). Życie i proces Sokratesa jako konieczne tło dla analizy jego postawy. Rola Platońskiego wizerunku Sokratesa w dziejach filozofii. Metoda Sokratesa: charakterystyka ironii sokratejskiej, elenktyka w opisie Platona i analizie Arystotelesa (G. Vlastos). Paidetyczny cel rozmów Sokratejskich - troska o duszę (H. G. Gadamer). Sokrates a sofiści – podobieństwa formalne i różnice ideowe.

W8. Ruch sokratyczny (1 godz.)

Uczniowie Sokratesa i istota ruchu sokratycznego – pytanie o dobre życie. Antystenes: nauka o cnocie i pochwała trudu, potępienie przyjemności, narodziny ruchu cynickiego - Diogenes z Synopy. Arystyp: hedonizm i odrzucenie badań nad przyrodą, następcy Arystypa i powstanie cyrenaizmu. Fedon z Elidy i bohaterowie jego dialogów: Simon Szewc i Zophyros. Euklides z Megary i nauka o jednym dobru. Sokratyczne pisma Ajschynesa (*Alkibiades* i *Aspazja*).

W9. Platon: nauka o Ideach (2 godz.)

Miejsce Platona w dziejach filozofii (teza Whiteheada, Platon jako „moralny” twórca filozofii). Historia interpretacji Platonizmu (starożytność, średniowiecze, czasy nowożytne, współczesne spory o Platona). Dzieło Platona - chronologia dialogów (metoda W. Lutosławskiego) i problem ewolucji jego poglądów. Specyfika Platońskiego pisarstwa filozoficznego (F. Schleiermacher i teoria dialogu). Nauka o Ideach: metafizyczny, epistemologiczny i aksjologiczny wymiar nauki o Ideach, paradoksy „teorii” Idei (*Parmenides*); kosmologia z *Timajosa*; alegoria jaskini i jej wykładnia. Problem niepisanych

nauk Platona i tzw. teoria pryncypiów.

W10. Platon: nauka o państwie; Stara Akademia (2 godz.)

A/ *Politeia* jako Platoński ideał wychowawczy. Struktura i cele idealnej *polis* Platona, struktura państwa a struktura duszy; koncepcja państwa prawa z *Praw*. B/ Akademia: cel, struktura i historia szkoły Platona (Stara, Średnia i Nowa Akademia); poglądy bezpośrednich następców: Speuzippos i Ksenokrates; edykt cesarza Justyniana (529 r.) i jego skutki dla filozofii antycznej.

W11. Arystoteles: nauki teoretyczne (2 godz.)

Podział nauk wg Arystotelesa na teoretyczne, praktyczne i wytwórcze. Logika: jej miejsce wśród nauk, korespondencyjna koncepcja prawdy oraz jej późniejsze ujęcia (średniowieczna teza o *adequatio rei et intellectus*, A. Tarski), nauka o kategoriach, teoria sylogizmu. Fizyka i metafizyka: struktura bytu (materia i forma, akt i potencja), nauka o substancji i zmianach, nauka o czterech przyczynach, koncepcja celowości Natury i Pierwszego Poruszyciela. Nauka o duszy.

W12. Arystoteles: nauki praktyczne (2 godz.)

Cel nauk praktycznych, czyli polityki i etyki – dobre działanie. Miejsce etyki w systemie Arystotelesa, jej cel (szczęście) i metoda (dialektyczna). Nauka o cnotach: podział cnót, doktryna „złotego środka”, cnoty charakteru jako nawyk duszy. Rola przyjaźni w życiu społecznym. Ideał *bios theoretikos* jako najwyższego szczęścia. Koncepcja polityczna Stagiryty i *politeia* jako ustrój najlepszy.

W13. Hellenistyczne szkoły życia: stoicyzm i epikureizm (2 godz.)

Przemiany polityczne w epoce hellenistycznej i ich wpływ w filozofii. Nauka grecka w epoce hellenistycznej (Muzejon, dokonania Euklidesa, Archimedes, Ptolemeusza i in.) Stoicyzm: dzieje stoicyzmu i jego przedstawiciele; fizyka jako nauka o naturze i bogu (panteizm i koncepcja przeznaczenia); logika jako nauka o poznaniu i kryterium rzeczy (postrzeżenie kataleptyczne); etyka jako nauka o cnotach i ideał mędrca. Epikureizm: Epikur i jego szkoła, epikurejska koncepcja filozofii jako drogi do szczęścia, atomizm epikurejczyków, *tetrapharmakon* i jego rozwinięcie, podział potrzeb.

W14. Starożytny sceptycyzm; filozofia grecko-żydowska; stoicyzm rzymski (2 godz.)

A/ Pierwotny pirronizm i postawa *epoche* jako recepta na szczęście; sceptycyzm w Akademii: Arkezilaos i Karneades jako twórcy kryteriów prawdopodobieństwa wiedzy; tropy sceptyczne Ainezydema i Agryppy; dzieło Sekstusa Empiryka. B/ Synkretyzm grecko-żydowski Filona z Aleksandrii: filozofia w Aleksandrii, platonizm Filona, teologia Słowa Bożego (Logosu) i jej wpływ na chrześcijaństwo. C/ Specyfika rzymskiego stoicyzmu; Seneka, Epiktet, Marek Aureliusz; filozofia jako ćwiczenie duchowe (P. Hadot).

W15. Neopitagoreizm i neoplatonizm (2 godz.)

A/ Połączenie greckiej filozofii i wschodnich religii jako źródło neopitagoreizmu. Twórczość neopitagorejczyków (Numenios, literatura hermetyczna) i pitagorejskie apokryfy. Dualizm zasad. B/ Życie Plotyna, jego droga do filozofii, działalność pedagogiczna i komentatorska. *Enneady* oryginalnie (droga „w górę” – Bóg jako najgłębsze wnętrze duszy; poznanie, cnoty i twórczość jako drogi do Boga; ekstaza i niewyraźność doświadczenia jedności) i w redakcji

Porfiriusza (teoria emanacji i struktura bytu – Absolut i hipostazy). Dalszy rozwój neoplatonizmu: szkoła aleksandryjska Porfiriusza, syryjska Jamblicha i ateńska Proklosa, nauka o eonach i filozofia jako teurgia.

Suma godzin: 30

B/ problematyka ćwiczeń

Ćw.1. Geneza, charakter oraz główne problemy filozofii starożytnej (2 godz.)

Powstanie filozofii w antycznej Grecji, jej teoretyczny (autoteliczny) charakter i konfrontacja z praktycznym wymiarem ówczesnej wiedzy i nauki. Kulturowy kontekst narodzin filozofii: rola mitologii, poezji, religii misteryjnej, kosmogonii. Uwarunkowania społeczne, polityczne i ekonomiczne. Rozumienie terminu „filozofia”. Problem „całości rzeczywistości” jako przedmiotu filozofii.

Ćw.2. Koncepcje zasady (*arche*) w ramach jońskiej filozofii przyrody (2 godz.)

Narodziny filozofii, jej specyfika w konfrontacji z ówczesnym stanem wiedzy. Tales – prekursor myślenia filozoficznego, woda jako zasada; Anaksymander i jego *apeiron* w roli zasady; Anaksymenes – powietrze i jego metamorfozy ilościowe jako źródło zmian jakościowych. Pitagorejska koncepcja zasad – pojmowanie filozofii i jej praktyczny charakter, specyfika „związku pitagorejskiego”, problem liczby i znaczenie tezy „rzeczy są liczbami”.

Ćw.3. Zagadnienie ruchu i zmiany w filozofii przedplatońskiej – Heraklit i Eleaci (2 godz.)

Wariabilizm Heraklita, specyfika jego stylu (*skoteinos*), metafory heraklitejskiego pojęcia świata jako ognia, rzeki, wojny. Monizm statyczny Parmenidesa, twierdzenia dotyczące bytu i niebytu; rozumienie tezy: „jedna tylko droga”; Zenon jako obrońca Parmenidesa; paradoksy – ich filozoficzny cel, znaczenie i interpretacja. Konfrontacja poznawczego znaczenia zmysłów i rozumu.

Ćw.4. Relatywizm sofistów i poglądy atomistów (2 godz.)

Kulturowy, społeczny i polityczny kontekst narodzin sofistyki, kim byli sofisci. Protagoras i jego relatywizm – zasada *homo mensura*. Źródła nihilizmu poznawczego Gorgiasza, treść, znaczenie i konsekwencje jego „trylematu”. Demokrytejska teoria poznania („jasne” i „ciemne”) i atomistyczna teoria bytu – zasadnicze cechy atomów.

Ćw.5. Sokrates (2 godz.)

Osoba Sokratesa a problem „historyczności” postaci. Specyfika życia i poglądów według obrazu zaczerpniętego z platońskich dialogów: *logos* i *dialogos*, indywidualizm i troska o duszę, metoda *majeutyczna*, ironia i metoda *elenktyczna*. (Analiza dialogu *Eutyfron*). Stosunek Sokratesa do państwa, ówczesnej religijności, życia obywatelskiego i polityki. Proces Sokratesa: zarzuty oskarżycieli i sposób obrony. (Analiza dialogu *Obrona Sokratesa*). Konfrontacja z sofistami.

Ćw.6. Sokrates i specyfika jego etyki (2 godz.)

Intelektualizm etyczny i jego konsekwencje. Paradoksy sokratejskiej etyki obecne w dialogu *Gorgiasz*: „nikt nie czyni zła świadomie”, „gorsze jest wyrządzenie zła niż jego czynienie”, „bardziej nieszczęśliwy jest ten, który uniknął kary niż ten, który pozostał bezkarny”. Pytanie

o najlepszy sposób i cel życia. Egzystencja filozofa i jej sofistyczna krytyka.

Ćw.7. Platońska koncepcja filozofii (2 godz.)

Treść i funkcja mów osób przedstawionych w platońskiej *Uczcie*. Mowa Sokratesa. Rola mitu o narodzinach Erosa, droga miłości i funkcja Erosa w poznaniu filozoficznym. Świadczenie Alkibiadesa i ocena działalności Sokratesa. Istota filozoficznego życia i problem nieustannego bycia „pomiędzy”. K. Albert, *O platońskim pojęciu filozofii* - próba interpretacji. Niespełnione dążenie czy trud podejmowany ciągle na nowo?

Ćw.8. Platońska nauka o ideach (2 godz.)

Nauka o czterech „ujawnieniach” i samym przedmiocie, relacja przedmiotów zmysłowych do idei i jej aspekt ontyczny, epistemologiczny i aksjologiczny. Droga do idei, argumenty za ich istnieniem i wykładnia alegorii jaskini. Problem relacji: idee – przedmioty zmysłowe. (Obecność, uczestnictwo, wspólnota, naśladownictwo). Rola platońskiego Demiurga i kosmologia *Timajosa*. Kategoria Dobra w platońskiej filozofii.

Ćw.9. Platońska koncepcja państwa (2 godz.)

Poznanie istoty i roli sprawiedliwości. Geneza państwa. Struktura *politei*, podział społeczeństwa i odniesienie do kształtu i kondycji ludzkiej duszy. Zadanie polityki – problem „dobra wspólnego”. Kontrowersje wokół „państwa totalitarnego” i „projektów utopijnych”.

Ćw.10. Arystotelesowska fizyka i metafizyka (2 godz.)

Specyfika metafizyki jako nauki. Cztery rodzaje przyczyn i odpowiadające im rodzaje zmian. Fundamentalne pojęcia arystotelesowskiej fizyki (akt, potencja, materia, forma). Kategoria substancji i jej definicja. Rola przypadłości. Znaczenie tezy „Natura działa celowo” (problem *entelechii*). Problem wieczności świata, istnienia ruchu i zagadnienie „Pierwszego Poruszyciela”. Zagadnienie czasu i jego definicja.

Ćw.11. Etyka Arystotelesa (2 godz.)

Miejsce etyki i jej relacje do polityki. *Eudajmonia*, różne sposoby jej rozumienia i poszukiwanie ostatecznego celu życia człowieka. Specyficzna funkcja (*ergon*) człowieka i problem jej określenia. Definicja cnoty (dzielności etycznej), podział cnot i rodzajów życia. Koncepcja „złotego środka” i jego rozumienie. Zagadnienie przyjaźni i jej rodzaje w filozofii Arystotelesa. Cechy życia polegającego na teoretycznej kontemplacji.

Ćw.12. Koncepcja życia według stoików (2 godz.)

Polityczno-kulturowy kontekst pojawienia się szkoły stoickiej i fazy jej działalności. Nowe rozumienie filozofii i jej rola. Problem natury i Boga. Wolność i konieczność. Wykładnia tezy: „człowiek mądry świadomie idzie drogą przeznaczenia”. Cel stoickiego życia i koncepcja cnot oraz dóbr. Ideał stoickiego mędrca. Podział filozofii i jego metafory (jajko, ogród, organizm). Stoicka koncepcja „wyobrażeń” i ich rola.

Ćw.13. Epikurejski projekt życia i filozofii (2 godz.)

Filozofowanie w Ogrodzie Epikura. Afirmacja życia. Rola i rozumienie filozofii wg Epikura. Atomizm Epikura wobec atomizmu Demokryta. Podział ludzkich potrzeb, problem lęku i pragnień. Postawa wobec życiowych wydarzeń i rozumienie znaczenia „poczwórnego lekarstwa” (*tetrapharmakon*). Filozofia jako sposób życia. Rola *ataraksji*, *autarkii*.

Rozumienie epikurejskiej „przyjemności” (relacja: przyjemność a rozum. Czy epikureizm jest hedonizmem?). Znaczenie życia „w ukryciu”.

Ćw.14. Sceptycyzm Pirrona (2 godz.)

Etapy kształtowania się szkoły sceptyków. Relacja wobec rzeczy (świata) i geneza „powstrzymania się od sądów”. Postawa sceptyczna jako przeciwstawienie dogmatyzmowi i filozofii akademickiej. Zadanie powstrzymywania się od sądów, paradoksalność owej tezy i jej skutek. Życiowe konsekwencje sceptycyzmu (wolność, spokój ducha). Tropy Ainezydema i Agryppy. Sceptyczne pojęcie przyczyny. „Środki powściągliwości” (hamulce, rola względności).

Ćw.15. Neoplatonizm (2 godz.)

Rola traktatu Plotyna. Platońskie zapośredniczenia. Nauka o człowieku i jego duszy – charakter cnót. Zagadnienie szczęścia i dobrego życia; rola piękna. Plotyńska Jednia i problem stopni emanacji. Życie jako powrót do Boga (problem oczyszczenia, naśladownictwa i rola rozumu w życiu mędrca). Koncepcja Absolutu, Dobra, Umysłu i Duszy.

Suma godzin: 30

Metody dydaktyczne	<p>A/ wykład: wykład z elementami dyskusji</p> <p>B/ ćwiczenia: - wspólna analiza tekstów filozofów antycznych - badanie źródeł, kontekstu pojawienia się i ewolucji treści znaczeń głównych pojęć filozoficznych - dyskusja w grupie ćwiczeniowej na temat problemów, postaci i wydarzeń pojawiających się w czytanych tekstach - proponowanie możliwości interpretacji wyżej wymienionych kwestii - indywidualna rozmowa w trakcie konsultacji, mająca na celu wyjaśnienie ewentualnych niejasnych kwestii</p>											
Sposób(y) i forma(y) zaliczenia	<p>A/ wykład: egzamin ustny B/ ćwiczenia: 1. obecność na zajęciach 2. werbalna aktywność w trakcie dyskusji w grupie ćwiczeniowej oparta o znajomość treści omawianych tekstów 3. podsumowujące semestr pisemne kolokwium końcowe z otwartymi pytaniami i rozwiązywaniem problemów</p>											
Metody oceny, sposoby weryfikacji zakładanych efektów kształcenia	<p>A/ wykład:</p> <table border="1" data-bbox="683 1827 1396 2031"> <thead> <tr> <th data-bbox="683 1827 850 1973">Efekt kształcenia</th> <th data-bbox="853 1827 1021 1973">Odniesienie do treści kształcenia realizowanych podczas zajęć</th> <th data-bbox="1024 1827 1224 1973">Metody oceny stopnia osiągnięcia założonego efektu</th> <th data-bbox="1227 1827 1396 1973">Metody i narzędzia dydaktyczne</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="683 1977 850 2031">Wiedza 1</td> <td data-bbox="853 1977 1021 2031">Odniesienie do W1;</td> <td data-bbox="1024 1977 1224 2031">Ocena formująca:</td> <td data-bbox="1227 1977 1396 2031">Wykład;</td> </tr> </tbody> </table>				Efekt kształcenia	Odniesienie do treści kształcenia realizowanych podczas zajęć	Metody oceny stopnia osiągnięcia założonego efektu	Metody i narzędzia dydaktyczne	Wiedza 1	Odniesienie do W1;	Ocena formująca:	Wykład;
Efekt kształcenia	Odniesienie do treści kształcenia realizowanych podczas zajęć	Metody oceny stopnia osiągnięcia założonego efektu	Metody i narzędzia dydaktyczne									
Wiedza 1	Odniesienie do W1;	Ocena formująca:	Wykład;									

		ćw. 1	ocena aktywności podczas zajęć, kolokwium; Ocena podsumowująca: egzamin	indywidualna lektura, analiza tekstów w trakcie ćwiczeń;
	Wiedza 2, 3, 4	Odniesienie do W1-15; ćw.1-15	Ocena formująca: ocena aktywności podczas zajęć, kolokwium; Ocena podsumowująca: egzamin	Wykład; Indywidualna lektura, analiza tekstów w trakcie ćwiczeń;
	Umiejętności 1-4	Odniesienie do W1; ćw. 1-15	Ocena formująca: ocena aktywności podczas zajęć, kolokwium; Ocena podsumowująca: egzamin	Wykład; Lektura, interpretacja i analiza tekstów w trakcie ćwiczeń;
	Kompetencje 1	Odniesienie do W1-15; ćw. 1-15	Ocena formująca: ocena aktywności podczas zajęć, Ocena podsumowująca: egzamin	Wykład; Lektura tekstów, dyskusja w grupie ćwiczeniowej
Całkowity nakład pracy studenta potrzebny do osiągnięcia założonych efektów w godzinach oraz punktach ECTS	aktywność		Liczba godzin/nakład pracy studenta	
	wykład		30 godz.	
	ćwiczenia		30 godz.	
	Przygotowanie do ćwiczeń		45 godz.	
	Udział w konsultacjach		10 godz.	
	Przygotowanie do egzaminu		20 godz.	
	SUMA GODZIN		135	
LICZBA PUNKTÓW ECTS		7		
Język wykładowy	polski			
Literatura	<p>A/ wykłady i egzamin:</p> <p>Literatura podstawowa:</p> <p>1. Podręczniki (do wyboru): Copleston F., <i>Historia filozofii</i>, t. I Krokiewicz A., <i>Zarys filozofii greckiej</i> Reale G., <i>Historia filozofii starożytnej</i>, t. I-V</p> <p>2. Opracowania ogólne: Gigon O., <i>Główne problemy filozofii starożytnej</i> Guthrie W.K.C., <i>Filozofowie greccy: od Talesa do Arystotelesa</i> Hadot P., <i>Czym jest filozofia starożytna?</i></p> <p>3. Opracowania szczegółowe: Dębiński B., <i>Teoria Idei</i> Gajda J., <i>Pitagorejczycy</i></p>			

Gajda J., *Gdy rozpadły się ściany świata*
Guthrie W.K.C., *Sokrates*
Hadot P., *Plotyn albo prostota spojrzenia*
Hadot P., *Twierdza wewnętrzna. Wprowadzenie do „Rozmyślań” Marka Aureliusza*
Krokiewicz A., *Sceptycyzm grecki*
Leśniak K., *Arystoteles*
Leśniak K., *Platon*
Paczkowski P., *Filozoficzne modele życia w klasycznym Antyku*

Literatura uzupełniająca:

Albert K., *O Platońskim pojęciu filozofii*
Gajda J., *Filozofia przedplatońska*
Jaeger W., *Paideia*
Lloyd G.E.R., *Nauka grecka*, t. 1-2
Paczkowski P., *Jedność filozofii Platona*
Russo L., *Zapomniana rewolucja*
Szlezak T.A., *Czytanie Platona*
Vlastos G., *Platon. Indywidualizm jako przedmiot miłości*
Voegelin E., *Platon*

B/ ćwiczenia:

Ćw.1

Teksty źródłowe:

Kirk, Raven, Schofield, *Filozofia przedsokratejska. Studium krytyczne z wybranymi tekstami*, przeł. J. Lang, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa – Poznań 1999

Literatura uzupełniająca:

Vernant J.-P., *Źródła myśli greckiej*, przeł. J. Szacki, słowo/obraz terytoria, Gdańsk 1996
Vernant J.-P., (red.), *Człowiek Grecji*, przeł. P. Bravo, Ł. Niesiołowski-Spano, Świat Książki, Warszawa 2000

Ćw.2

Teksty źródłowe:

Paczkowski P., Kubala K., [red.], *Antologia filozofii antycznej. Od Talesa do Plotyna*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Pedagogicznej, Rzeszów 1998

Literatura uzupełniająca:

Gajda J., *Pitagorejczycy*, Warszawa 1996
Gajda J., *Filozofia przedplatońska*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2007

Ćw.3

Teksty źródłowe:

Paczkowski P., Kubala K., [red.], *Antologia filozofii antycznej. Od Talesa do Plotyna*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Pedagogicznej, Rzeszów 1998

Literatura uzupełniająca:

Mrówka K., *Jedna tylko droga. Parmenides. Fragmenty, przekład, komentarz*, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin 2003
Mrówka K., *Heraklit. Fragmenty. Nowy przekład, komentarz*, Scholar, Warszawa 2004

Ćw.4

Teksty źródłowe:

Paczkowski P., Kubala K., [red.], *Antologia filozofii antycznej. Od*

Talesa do Plotyna, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Pedagogicznej, Rzeszów 1998

Literatura uzupełniająca:

Gajda J., *Sofiści*, Wiedza Powszechna, Warszawa 1989

Gajda J., *Teorie wartości w filozofii przedplatońskiej*, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 1992

Ćw.5

Teksty źródłowe:

Platon, *Obrona Sokratesa*, [w:] Platon, *Dialogi*, t. I, przeł. W. Witwicki, Wydawnictwo Antyk, Kęty 2005

Platon, *Eutyfron*, [w:] Platon, *Dialogi*, t. I, przeł. W. Witwicki, Wydawnictwo Antyk, Kęty 2005

Literatura uzupełniająca:

Guthrie W. K. C., *Sokrates*, przeł. K. Łapiński, S. Żuławski, Fundacja Aletheia, Warszawa 2000

Krońska I., *Sokrates*, Wiedza Powszechna, Warszawa 2001

Ćw.6

Teksty źródłowe:

Platon, *Gorgiasz*, [w:] Platon, *Dialogi*, t. I, przeł. W. Witwicki, Wydawnictwo Antyk, Kęty 2005

Ćw.7

Teksty źródłowe:

Platon, *Uczta*, [w:] Platon, *Dialogi*, t. II, przeł. W. Witwicki, Wydawnictwo Antyk, Kęty 2005

Literatura uzupełniająca:

Albert K., *O platońskim pojęciu filozofii*, przeł. J., Drewnowski, Polska Akademia Nauk, Instytut Filozofii i Socjologii, Warszawa 1991

Paczkowski P., *Jedność filozofii Platona*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Pedagogicznej, Rzeszów 1989

Ćw.8

Teksty źródłowe:

Paczkowski P., Kubala K., [red.], *Antologia filozofii antycznej. Od Talesa do Plotyna*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Pedagogicznej, Rzeszów 1998

Literatura uzupełniająca:

Dembiński B., *Teoria idei. Ewolucja myśli platońskiej*, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 2001

Gajda J., *Platońska droga do idei. Aksjologiczny rodowód platońskiej ontologii*, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 1993

Ćw.9

Teksty źródłowe:

Platon, *Państwo*, [w:] Platon, *Państwo, Prawa (VII ksiąg)*, przeł. W. Witwicki, Wydawnictwo Antyk, Kęty 2001

Literatura uzupełniająca:

Popper K., *Spółczesność otwarte i jego wrogowie*. T. I, *Urok Platona*, przeł. H. Krahelska, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1993

Wróblewski W., *Arystokracja Platona*, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Poznań 1972

Ćw.10

Teksty źródłowe:

Paczkowski P., Kubala K., [red.], *Antologia filozofii antycznej. Od*

Talesa do Plotyna, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Pedagogicznej, Rzeszów 1998

Literatura uzupełniająca:

Gagamer H.-G., *Idea dobra dyskusji między Platonem i Arystotelesem*, przeł. Z. Nerczuk, Wydawnictwo Antyk, Kęty 2002

Leśniak K., *Arystoteles*, Wiedza Powszechna, Warszawa 1989

Ćw.11

Teksty źródłowe:

Paczkowski P., Kubala K., [red.], *Antologia filozofii antycznej. Od Talesa do Plotyna*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Pedagogicznej, Rzeszów 1998

Literatura uzupełniająca:

Sieroń J., *Status jednostki i państwa w greckiej polis w świetle filozofii Sokratesa, Platona i Arystotelesa*, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 2003

Wróblewski W., *Filozofia praktyczna Arystotelesa i jej antropologiczne aspekty*, Wydawnictwo Edytor, Toruń 1991

Ćw.12

Teksty źródłowe:

Paczkowski P., Kubala K., [red.], *Antologia filozofii antycznej. Od Talesa do Plotyna*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Pedagogicznej, Rzeszów 1998

Literatura uzupełniająca:

Gajda J., *Gdy rozpadły się ściany świata. Teorie wartości w filozofii hellenistycznej*, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 1995

Hadot P., *Twierdza wewnętrzna. Wprowadzenie do „Rozmyślań” Marka Aureliusza*, przeł. P. Domański, Antyk, Kęty 2004

Ćw.13

Teksty źródłowe:

Paczkowski P., Kubala K., [red.], *Antologia filozofii antycznej. Od Talesa do Plotyna*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Pedagogicznej, Rzeszów 1998

Literatura uzupełniająca:

Hadot P., *Czym jest filozofia starożytna*, przeł. P. Domański, Fundacja Aletheia, Warszawa 2000

Hadot P., *Filozofia jako ćwiczenie duchowe*, przeł. P. Domański, Fundacja Aletheia, Warszawa 2003

Ćw.14

Teksty źródłowe:

Paczkowski P., Kubala K., [red.], *Antologia filozofii antycznej. Od Talesa do Plotyna*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Pedagogicznej, Rzeszów 1998

Literatura uzupełniająca:

Krokiewicz A., *Sceptycyzm grecki. (Od Pirrona do Karneadesa)*, PAX, Warszawa 1964

Krokiewicz A., *Sceptycyzm grecki. (Od Filona do Sekstusa)*, PAX, Warszawa 1966

Ćw.15

Teksty źródłowe:

Paczkowski P., Kubala K., [red.], *Antologia filozofii antycznej. Od Talesa do Plotyna*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Pedagogicznej, Rzeszów 1998

Plotinus, *Enneady*, t. I-II, przeł. A. Krokiewicz, PWN, Warszawa 1959

	Literatura uzupełniająca: Dembińska-Siury D., <i>Plotyn</i> , Wiedza Powszechna, Warszawa 1995
Podpis koordynatora przedmiotu	
Podpis kierownika jednostki	